

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τιμιώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ἐορτάζει σήμερον ἡ Ἁγία Ἐκκλησία τὴν κατὰ σάρκα Γέννησιν τοῦ προαιωνίου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τὸ «ξένον καὶ παράδοξον» μυστήριον, τὸ «ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν» (Κολ. α', 26). Ἐν Χριστῷ ἀποκαλύπτεται ὀριστικῶς ἡ ἀλήθεια περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς θεολογικώτατα ἐξηγεῖ ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας: «Ἄνθρωποι μὲν κατὰ φύσιν ἡμεῖς, αὐτὸς δέ εἰς τὸ παρά φύσιν διὰ φιλανθρωπίαν καταδραμών, γέγονεν ἄνθρωπος. Δοῦλοι Θεοῦ κατὰ φύσιν ἡμεῖς ὡς ποιήματα· δοῦλος ἐχρημάτισε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ παρά φύσιν ἐνεχθεὶς, ὅτε γέγονεν ἄνθρωπος. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον, Θεὸς κατ' οὐσίαν αὐτὸς· θεοὶ καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ παρά φύσιν ἀναβαίνοντες διὰ τὴν χάριν· ἄνθρωποι γάρ· Υἱὸς κατὰ φύσιν αὐτὸς· υἱοὶ καὶ ἡμεῖς κατὰ θέσιν, ὡς εἰς ἀδελφότητα τὴν πρὸς αὐτὸν κεκλημένοι» (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, *Ἡ Βίβλος τῶν Θησαυρῶν περὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου Τριάδος*, PG 75, 561).

«Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. η', 32). Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. ιδ' 6), εἶναι ὁ ἐλευθερωτὴς τοῦ ἀνθρώπου «ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἀλλοτρίου». Δέν ὑπάρχει ζωὴ καὶ ἐλευθερία χωρὶς τὴν Ἀλήθειαν ἢ ἐκτὸς τῆς Ἀληθείας. Τὸ νὰ δίδωμεν εἰς τὴν ζωὴν μας ὅ,τι νόημα ἐπιθυμοῦμεν δέν εἶναι ἐλευθερία, ἀλλὰ ἡ σύγχρονος ἐκδοχὴ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, ὁ αὐτοεγκλεισμός τοῦ ἀνθρώπου εἰς μίαν ἀντάρκη καὶ ἀντάρσκον αὐτονομίαν, χωρὶς αἰσθητήριον διὰ τὴν ἀλήθειαν ὡς σχέσιν μέ τόν Θεόν καὶ μέ τόν συνάνθρωπον. Τά Χριστούγεννα εἶναι καιρὸς αὐτογνωσίας, κατανοήσεως τῆς διαφορᾶς μεταξύ «Θεανθρώπου» καὶ «ἀνθρωποθεοῦ», συνειδητοποιήσεως τῆς σωτηριώδους χριστιανικῆς διδασκαλίας: «Οὐκ ἄνθρωπον ἀποθεωθέντα λέγομεν, ἀλλὰ Θεὸν ἐνανθρωπήσαντα» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, PG 94, 988).

Τὸ εὐάγγελον μήνυμα τῶν Χριστουγέννων συνηχεῖ ἐφέτος μέ τά τύμπανα τοῦ πολέμου καὶ τὴν κλαγγὴν τῶν ὄπλων εἰς τὴν Οὐκρανίαν, ἡ ὁποία ὑφίσταται τὰς δεινὰς συνεπειὰς μιᾶς ἰταμῆς καὶ ἀδίκου εἰσβολῆς. Ὅλοι οἱ πόλεμοι εἶναι δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς ἀδελφοκτόνοι καὶ ἐμφύλιοι, εἶναι, ὡς διεκήρυξεν ἡ Ἁγία καὶ

Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, «ἀπόρροια τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κακοῦ καί τῆς ἀμαρτίας» (*Ἡ ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τόν σύγχρονον κόσμον*, Δ', 1). Εἰς τήν περίπτωσιν τῆς Οὐκρανίας ἰσχύουν προσέτι τά λόγια τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ περί τῶν συγχρόνων αὐτῷ αίματηρῶν συγκρούσεων εἰς τήν Θεσσαλονίκην μεταξύ Ὁρθοδόξων, «κοινήν πλουτούντων μητέρα τήν ἱεράν Ἐκκλησίαν καί τήν εὐσέβειαν, ἧς ἀρχηγός καί τελειωτής Χριστός ὁ τοῦ Θεοῦ γνήσιος Υἱός, ὅς ἡμῶν οὐ Θεός μόνον, ἀλλά καί ἀδελφός εὐδόκησεν εἶναι, καί Πατήρ» (Γρηγορίου Παλαμᾶ, *Περί τῆς πρός ἀλλήλους εἰρήνης*, PG 151, 10).

Εἰς τό πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἐτελέσθη ἡ «ἀνακεφαλαίωσις» τῶν πάντων, ἡ ἀνάδειξις τῆς ἐνότητος τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καί τῆς ἱερότητος τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ἡ διάνοιξις τῆς ὁδοῦ πρός τό «καθ' ὁμοίωσιν», καί ἀπεκαλύφθη ἡ εἰρήνη «ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν» (Φιλ. δ', 7). Ὁ Χριστός εἶναι «ἡ εἰρήνη ἡμῶν» (Ἐφεσ. β', 14), καί εἰς Αὐτόν εἶναι ἀφιερωμένος ὁ ἱστορικός καί ἐμβληματικός Ἰερός Ναός τῆς «Ἁγίας Εἰρήνης» εἰς τήν Πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου.

Ὁ Σωτήρ ἡμῶν μακαρίζει τούς «εἰρηνοποιούς», ὅτι «υἱοί Θεοῦ κληθήσονται» (Ματθ. ε', 9), προβάλλει τήν ιδέαν τῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἀγάπης ἀκόμη καί πρός τούς ἐχθρούς. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εὐχεται εἰς τήν Θεῖαν Λειτουργίαν «ὑπέρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης» καί «ὑπέρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου». «Τήν σὴν εἰρήνην καί τήν σὴν ἀγάπην χάρισαι ἡμῖν, Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν· πάντα γάρ ἀπέδωκας ἡμῖν», αἰτούμεθα δοξάζοντες τόν Δοτῆρα παντός ἀγαθοῦ κατά τήν Λειτουργίαν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι παρελάβομεν παρά τοῦ Θεοῦ τά πάντα, ὀφείλομεν, ὡς ἐξόχως εὐεργετηθέντες, νά ἀγωνιζώμεθα διά τήν εἰρήνην περισσότερο ἀπό τούς λοιπούς ἀνθρώπους, κατά τό Βιβλικόν: «Παντί δέ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολύ καί ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ» (Λουκ. ιβ', 48). Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ὅσα, ἀντιθέτως πρός τήν ἀρχήν αὐτήν, πράττονται ὑπό Χριστιανῶν δέν βαρύνουν τόν Χριστιανισμόν, ἀλλά ἐκείνους οἱ ὅποιοι δροῦν κατά παράβασιν τῶν θείων προσταγμάτων.

Ποτέ εἰς τήν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ εἰρήνη μεταξύ τῶν λαῶν δέν ὑπῆρξεν αὐτονόητος κατάστασις, ἀλλά ἦτο πανταχοῦ καί πάντοτε ἀποτέλεσμα ἐμπνευσμένων πρωτοβουλιῶν, γενναιότητος καί αὐτοθυσίας, ἀντιστάσεως εἰς τήν βίαν καί ἀπορρίψεως τοῦ πολέμου ὡς μέσου λύσεως διαφορῶν, διαρκῆς ἀγῶνι δια τήν δικαιοσύνην καί τήν προστασίαν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας. Ἡ συμβολή των εἰς τήν εἰρήνην καί τήν καταλλαγὴν ἀποτελεῖ πρῶτιστον κριτήριον τῆς ἀξιοπιστίας τῶν θρησκευτῶν. Ἀναμφιβόλως, εἰς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις ὑπάρχουν κίνητρα ὅχι μόνον διά τήν ἐσωτερικὴν εἰρήνην, ἀλλά καί διά τήν προαγωγὴν καί τήν ἐγκαθίδρυσιν τῆς εἰρήνης τῆς κοινωνίας, διά τήν ὑπέρβασιν τῆς ἐπιθετικότητος εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀτόμων καί τῶν λαῶν. Τό γεγονός αὐτό εἶναι ἰδιαίτερος σημαντικόν εἰς τήν ἐποχὴν μας, κατά τήν ὁποίαν προβάλλεται ἡ ἄποψις ὅτι ἡ εἰρήνη θά προέλθῃ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, τῆς ἀνόδου τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, τῆς προόδου τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας, διά μέσου τῆς ψηφιακῆς ἐπικοινωνίας καί τοῦ διαδικτύου. Ἐχομεν τήν βεβαιότητα, ὅτι δέν εἶναι δυνατόν νά ὑπάρξῃ εἰρήνη τῶν λαῶν καί τῶν πολιτισμῶν, χωρὶς τήν εἰρήνην τῶν θρησκευτῶν, χωρὶς τόν διάλογον καί τήν συνεργασίαν των. Ἡ πίστις εἰς Θεόν ἐνισχύει τόν ἀγῶνα δι' ἓνα κόσμον εἰρήνης καί δικαιοσύνης, ἀκόμη καί ὅταν ἡ προσπάθεια αὐτή εὐρίσκεται ἐνώπιον ἀνυπερβλήτων, κατ' ἀνθρώπον, ἐμποδίων. Πάντως, εἶναι ἀπαράδεκτον, ἐκπρόσωποι θρησκευτῶν νά κηρύσσουν φανατισμόν καί νά ἀναρριπίζουσιν τήν φλόγα τοῦ μίσους.

Ἐρώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι ἀδελφοὶ καὶ ἀγαπητὰ τέκνα,

Χριστὸς γεννᾶται· δοξάσατε, Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν· ἀπαντήσατε, Χριστὸς ἐπὶ γῆς· ὑψώθητε! Στοιχοῦντες τῇ προτροπῇ τοῦ Ἁγίου προκατόχου τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἰς τὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἃς ἐορτάσωμεν τὴν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου ἐν πνευματικῇ εὐφροσύνῃ, «μὴ κοσμικῶς, ἀλλ' ὑπερκοσμίως», φεύγοντες «πᾶν τὸ περιττὸν καὶ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν· καὶ ταῦτα πεινῶντων ἄλλων καὶ δεομένων, τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ τε καὶ κράματος» (Γρηγορίου Θεολόγου, *Εἰς τὰ Θεοφάνια, εἶτουν Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος*, PG 36, 316). Εὐχόμεθα πρὸς πάντας ὑμᾶς, κατανυκτικὸν καὶ δοξολογικὸν Ἅγιον Δωδεκαήμερον, τὸ ὅποῖον εἶναι ὄντως πλήρωμα χρόνου καὶ ἀκτίς τοῦ φωτός τῆς αἰωνιότητος. Εἶθε τὸ ἐπερχόμενον 2023 νὰ ἀποδειχθῇ, εὐδοκία καὶ χάριτι τοῦ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, περιόδος εἰρήνης, ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης, ἀληθῆς ἐνιαυτός τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου.

Ἔτη πολλά καὶ εὐλογημένα!

Χριστούγεννα ,βκβ'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν